

Neprimjerena uključenost roditelja u domaće zadaće – izazov učiteljima primarnog obrazovanja

Katarina Vanek

Datascript

Pedagogija, didaktika i inkluzija u odgoju i obrazovanju

Broj rada: 6

Stručni rad

Sažetak

Domaća zadaća prisutna je u obrazovanju diljem svijeta iako su stavovi o pisanju zadaća podijeljeni. Domaća zadaća predstavlja izazov svim sudionicima obrazovnog sustava, a svojevrsna je spona između škole i obitelji čija je uspješna suradnja važna za napredak učenika. No, česti su nesporazumi uslijed različitih stavova roditelja i učitelja o načinu uključenosti roditelja u pisanje domaće zadaće što predstavlja izazov učiteljima u pogledu rješavanja tog problema. Stoga je cilj ovoga istraživanja dobiti uvid u stavove i iskustva učitelja o uključenosti roditelja u pisanje domaće zadaće koju smatraju neprimjerenom, kako pristupaju rješavanju tog problema, koje potencijalne razloge roditelja uočavaju te kako se to odražava na uspjeh i rad učenika u školi. U istraživanju je sudjelovalo četrnaest učitelja razredne nastave. Polustrukturirani intervju je proveden telefonski uz bilježenje odgovora koji su potom kodirani. Rezultati ukazuju na to da učitelji pisanje i rješavanje zadataka umjesto učenika smatraju neprimjerenim. Učenicima i roditeljima ukazuju na ovaj problem, ali većina sudionika kasnije ne primjećuje pozitivne promjene u vidu značajnog smanjenja neprimjerene uključenosti roditelja u pisanje domaće zadaće. Kao potencijalne razloge roditeljskog neprimjerenog uključivanja u pisanje domaće zadaće učitelji pretpostavljaju prezaposlenost roditelja i ubrzani način života te želu da dijete postiže uspjeh. Navode da su učenici, čiji roditelji izvršavaju domaće zadaće umjesto njih, nesamostaliji u individualnom i skupnom radu u školi uz stalnu potrebu pomoći i odobravanja aktivnosti. Slijedom rezultata, preporučljivo je educirati roditelje o uključenosti u pisanje domaćih zadaća što će doprinijeti napretku učenika te poboljšati suradnju škole i obitelji. Također, učitelji bi trebali dodatno obratiti pažnju na cilj s kojim zadaju domaću zadaću te prema potrebi diferencirati zadatke. Naposljetku, trebalo bi provesti daljnja istraživanja na većem uzorku kako bi se ispitali čimbenici koji utječu na neprimjerenu uključenost roditelja u pisanje domaće zadaće.

Ključne riječi

obitelj; roditelji; suradnja; škola; učenici

Uvod

Suradnja roditelja i škole neizostavna je kad je riječ o odgojno-obrazovnom procesu u kojem se teži ostvarivanju punog potencijala učenika i s tom bi se svrhom trebala razvijati i održavati bliska suradnja (Tokić, 2020), a to doprinosi i ostvarivanju postavljenih odgojno-obrazovnih ciljeva (Rosić i Zloković, 2003). Autori Rosić i Zloković (2003) opisuju obitelj i školu kao dvije sredine u kojima se odvija odgoj pojedinca, no škola je na razini ustanove dok je obitelj učenikovo prirodno okruženje. Participativna je uloga roditelja u školskim aktivnostima posebno aktualna od početaka obveznog obrazovanja (Kolpak, 2006) i njome se danas bave brojni stručnjaci kako bi roditeljska uključenost doprinosila ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva. Aktualnost ove teme zasigurno dodatno potenciraju međusobna očekivanja roditelja i škole koja se susreću u odgojno-obrazovnoj praksi –

učitelji očekuju podršku roditelja dok roditelji očekuju angažman škole. Oblici suradnje roditelja i škole su različiti, a mogu biti „individualni ili skupni“ (Rosić i Zloković, 2003, str. 47). Vizek Vidović i suradnici (2014) dodatno pojašnjavaju grupne i individualne oblike suradnje: roditeljski sastanci na kojima se roditeljima donose opće informacije koje se odnose na sve učenike u razredu ili primjerice radionice, individualni razgovori u kojima se pristup usmjerava na pojedinog učenika, različita događanja u školi, pisane poruke i dr. Istraživanje, koje su na uzorku od 1052 roditelja provele Miljević-Ridički i suradnici (2011), ukazuje na tradicionalan, a ne partnerski, pristup toj suradnji u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske.

Ipak, stavovi učitelja i roditelja o oblicima suradnje i načinima uključenosti roditelja u svakodnevne školske aktivnosti učenika nerijetko se razlikuju što može utjecati na kvalitetu suradnje i potencirati probleme svim dionicima odgojno-obrazovnog procesa. Upravo zbog toga, izrazito je važna kvalitetna komunikacija kojom se takvi i slični problemi mogu prevenirati (Vizek Vidović i sur., 2014) te kako bi roditelji bili adekvatno informirani (Rosić i Zloković, 2003). Na razlike u percepciji učitelja i roditelja ukazali su rezultati istraživanja koje su proveli Deslandes i Rousseau (2007) i to kada je riječ o percepciji uključenosti u pisanje domaće zadaće. Domaća zadaća kao odgojno-obrazovni fenomen jedna je od aktualnih istraživačkih tema oko koje su mišljenja teoretičara još uvijek podijeljena. Dok jedni smatraju da ona doprinosi razvoju učeničkih kompetencija, drugi je smatraju problemom na razini škole i obitelji.

Participacijom u domaćim zadaćama „roditelji postaju aktivni sudionici djetetova školovanja“ (Burgić i sur., 2017, str. 397) pa tako domaća zadaća nužno ne mora biti samostalan rad učenika, već ona može pretpostavljati i aktivno uključivanje članova kućanstva s ciljem poboljšanja suradnje na razini roditelj-škola (Mrkonjić, 2007; Švraka, 2021). Uz to, roditeljska uključenost u pisanje domaće zadaće može imati ulogu u roditeljskom spoznavanju sadržaja kojem je dijete poučavano u školi, poticanju komunikacije na razini roditelj-dijete o aktivnostima koje se događaju u školi te u učiteljevom dobivanju povratnih informacija o učenikovom učenju (Walker i sur., 2004). Ipak, roditelji imaju različite stavove o pristupu domaćoj zadaći te načinu vlastitog angažmana u njima vođeni motivima poput njihove i učeničke potrebe za uključivanjem te želje za pozitivnim usmjeravanjem djetetova školskog uspjeha (Hoover-Dempsey i sur., 2001). Motivi roditeljskog uključivanja u domaće zadaće mogli bi se protumačiti i u okviru *Modela procesa uključivanja roditelja* u obrazovanje svoje djece prema kojem su upravo motivi roditelja početni stadij tog procesa i čine ga razlozi koji pripadaju nekoj od 4 skupine: „Roditeljsko viđenje vlastite uloge, roditeljski osjećaj učinkovitosti za pomoć djetetu za uspjeh u školi, opći pozivi i zahtjevi za sudjelovanje od strane škole te opći pozivi i zahtjevi za sudjelovanje od strane djeteta.“ (Hoover-Dempsey i sur., 2005, str. 42). Unatoč različitim motivima za uključivanje u pisanje domaće zadaće svoje djece, rezultati ranijih istraživanja provedenih u SAD-u, Estoniji i Hrvatskoj pokazuju da su roditelji u velikoj su mjeri uključeni u izradu domaće zadaće svoje djece (Cooper i sur., 2000; Kiewra i sur., 2009; Kukk i sur., 2015; Sokol, 2005), a istraživanje koje su proveli Pahić i suradnici (2010) ukazuje da je to 51,9 % roditelja u hrvatskim osnovnim školama. Uz to, prema rezultatima koje su proveli Tam i Chan (2009), razvidno je da se roditelji učenika primarnog obrazovanja u većoj mjeri uključuju u pisanje domaće zadaće u odnosu na starije učenike.

No, u situaciji kada učitelj nema posebnog zahtjeva za dodatnim angažmanom roditelja u domaćoj zadaći, roditeljski je angažman poželjan u vidu osiguravanja uvjeta za rad i stvaranja poticajne okoline (Cunha i sur., 2015; Pahić i sur., 2010). To nikako ne podrazumijeva nuđenje gotovih

rješenja i izradu zadataka (Mrkonjić, 2007) što je prema istraživanju česta pojava (Dettmers i sur., 2019). Na učestalost negativnog ili neprimjerenog uključivanja roditelja u pisanje domaće zadaće upućuju i Cooper i suradnici (2000) čije je istraživanje s roditeljima pokazalo da to čini dvije trećine roditelja što dodatno upućuje na ovu problematiku u nastavi. Burgić i suradnici (2017) predlažu da bi roditelji trebali prilikom pisanja domaće zadaće pružati eventualno potrebna objašnjenja ili ukazati na učinjene pogreške. Ipak, roditelji vođeni različitim razlozima sudjeluju u domaćoj zadaći više od prihvatljivog. Taj bi se problem potencijalno mogao spriječiti upućivanjem roditelja u načine uključivanja u pisanje domaće zadaće koji su prihvatljivi i poželjni, tj. suradnjom roditelja i škole sa svrhom što boljeg napretka svakog pojedinog učenika (Kohn, 2006; Kukk i sur., 2015). Osim toga, Walker i suradnici (2004) predlažu pisanu komunikaciju o tome što učitelj očekuje od roditelja te prijedlog prihvatljivih strategija kojima se roditelji mogu služiti prilikom aktivnog sudjelovanja u domaćoj zadaći.

Znanstvena i stručna literatura, kada je riječ o domaćoj zadaći, uglavnom je usmjerena na različite preporuke koje upućuju učitelje o čemu sve trebaju brinuti prilikom zadavanja domaće zadaće svojim učenicima. Upravo nedostatne ili nedostupne edukacije s uputama i savjetima namijenjenima roditeljima za pristup domaćoj zadaći svoje djece potiču problematiku ovog istraživanja - neprimjerenu uključenost roditelja u pisanje domaće zadaće kao što je rješavanje zadataka umjesto učenika te nuđenje točnih ili poželjnih odgovora (Patall i sur., 2008).

Metodologija

Cilj ovoga istraživanja bio je dobiti uvid u stavove i iskustva učitelja o uključenosti roditelja u pisanje domaće zadaće koju smatraju neprimjerenom, kako pristupaju rješavanju tog problema, koje potencijalne razloge roditelja uočavaju te kako se to odražava na uspjeh i rad učenika u školi. Slijedom navedenog cilja, postavljena su sljedeća istraživačka pitanja:

1. Koje oblike uključenosti roditelja u pisanje domaće zadaće učitelji smatraju neprimjerenima?
2. Koje pokazatelje učenikova nesamostalnog rješavanja domaće zadaće učitelji uočavaju?
3. Kakvu komunikaciju učitelji ostvaruju s učenicima i roditeljima kada uoče neprimjerenu uključenost roditelja u pisanje domaće zadaće?
4. Uočavaju li učitelji pozitivne učinke razgovora o neprimjereoju uključenosti roditelja u pisanje domaće zadaće?
5. Koje razloge neprimjerenog roditeljskog uključivanja u pisanje domaće zadaće učitelji pretpostavljaju?
6. Uočavaju li učitelji ulogu neprimjerene uključenosti roditelja u pisanje domaćih zadaća u radu i školskom uspjehu učenika?

Uzorak je neprobabilistički – prigodan. Uzorak u ovome istraživanju čini ukupno 13 učiteljica i jedan učitelj primarnog obrazovanja koji su dobrovoljno sudjelovali u ovome istraživanju te im je bila zajamčena potpuna anonimnost i mogućnost odustajanja od sudjelovanja u istraživanju u bilo kojem trenutku. Uzorak čine samo učitelji primarnog obrazovanja s obzirom na to da ranije provedena istraživanja ukazuju na opadanje roditeljske uključenosti s povećanjem dobi učenika (Jokić i sur., 2018; Wei i sur., 2019), tj. na veću uključenost roditelja u pisanje domaće zadaće kod učenika nižeg osnovnoškolskog uzrasta (Tam i Chan, 2009). Ovo je istraživanje provedeno u

studenom 2021. godine, a sudjelovali su učitelji primarnog obrazovanja s područja Virovitičko-podravske i Požeško-slavonske županije te Grada Zagreba.

Metoda prikupljanja podataka bio je polustrukturirani intervju proveden pojedinačno sa svakim sudionikom telefonskim putem. Odgovori sudionika bilježeni su na računalu tijekom intervjuiranja. Svi dobiveni podaci obrađeni su kvalitativnom analizom – kodiranjem. Dobiveni rezultati prikazani su tablično i deskriptivnom metodom te potkrijepljeni izjavama sudionika koje su u tekstu označene u zagradama u obliku kodova koji označavaju pojedinog sudionika i broj po kojem se taj sudionik razlikuje od drugoga (npr. S/4).

Rezultati i rasprava

Prvo istraživačko pitanje postavljeno je kako bi se utvrdilo koje su to aktivnosti roditelja koje učitelji smatraju neprimjerenima kada je riječ o njihovom uključivanju u pisanje domaće zadaće. Rezultati ukazuju na to da svi sudionici neprimjerenim smatraju općenito rješavanje zadataka. To uključuje oblikovanje rečenica prilikom pisanja sastavaka ili odgovaranja na pitanja, diktiranje odgovora, pisanje, čitanje zadataka, traženje odgovora na pitanja, rješavanje zadataka primjerice matematičkih i crtanje pri čemu djeci pružaju čak i nepotrebnu pomoć preuzimajući ulogu učenika. Ove aktivnosti koje sudionici smatraju neprimjerenima pri uključivanju roditelja u pisanje domaće zadaće navode i Patall i suradnici (2008) smatrajući neprimjerenim nuđenje točnih ili poželjnih odgovora i rješavanje zadataka umjesto učenika. Osim toga, jedna je sudionica istaknula da neprimjerenim smatra stalnu prisutnost roditelja uz dijete tijekom cijelog vremena pisanja domaće zadaće čak i ako izostane neprimjereno uključivanje poput rješavanja zadataka.

Sve navedene neprimjerene intervencije roditelja učitelji uočavaju prilikom pregledavanja domaćih zadaća. Dobiveni rezultati ukazuju na to da većina sudionika neprimjerenu uključenost roditelja primjećuje po tome što su riješeni zadaci koji nadilaze sposobnosti i znanje pojedinog učenika koje učitelji poznaju prema njihovom radu i aktivnostima na nastavi: *„Mogućnosti učenika su poznate, a on rješava i zadatke koje u školi ne bi mogao riješiti ili ne pokazuje istu razinu znanja na zadacima zadaće i zadacima koje radi u školi.“* (S/14). Ovakav odgovor ukazuje da je poželjno određivanje konkretnih učiteljevih očekivanja u rješavanju određenih zadataka u domaćoj zadaći pri čemu treba brinuti i o očekivanom ishodu domaće zadaće ako su pred učenika postavljeni zadaci za koje učitelji unaprijed znaju da ih pojedini učenici ne mogu samostalno riješiti. Vidljiva je i potreba za boljom komunikacijom između roditelja i učitelja kako bi se njihova međusobna očekivanja o tome kada i na koji način se roditelji trebaju uključiti u pisanje domaće zadaće uskladila, a s ciljem napretka učenika. Upravo važnost kvalitetne komunikacije ističe se i u literaturi (Rosić i Zloković, 2003; Vizek Vidović i sur., 2014). Također, istaknuta je i primjetna razlika između rukopisa učenika i rukopisa kojim je napisana domaća zadaća, odnosno učitelji uočavaju da učenik domaću zadaću nije napisao vlastitim rukopisom što upućuje na to da se roditelji do te mjere uključuju u pisanje domaće zadaće svoga djeteta da je doslovno napišu vlastitim rukopisom. Slično se uočava i na crtežima koji su značajno uspješniji u odnosu na sposobnosti koje učenici pokazuju svojim radom na nastavi Likovne kulture. Uz to, jedan je sudionik naveo da roditelji zahtijevaju ispravljanje netočno riješenih zadataka u domaćoj zadaći pa učitelji uočavaju da dijete u domaćoj zadaći značajno manje radi pogreške koje mu se događaju na nastavi te rješavanje zadataka unaprijed koji nisu predviđeni za rješavanje za domaću zadaću jer se učenici s tim sadržajima nisu niti upoznali na satu, a riješili su ih u potpunosti točno. Osim toga, jedan je sudionik ukazao i na priznanje samih učenika u trenutku

kada ih učitelji pitaju na koji su način došli do određenog rezultata. Navedeni iskazi sudionika upućuju na problematiku uključenosti roditelja u pisanje domaće zadaće u situacijama kada roditeljski angažman prelazi okvire savjeta koji su od ranije poznati u literaturi poput: osiguravanja uvjeta za rad, poticajne okoline, upućivanje savjeta i sl. (Burgić i sur., 2017; Cunha i sur., 2015; Pahić i sur., 2010).

Nakon uočenih pojedinih pokazatelja neprimjerene uključenosti roditelja, učitelji se suočavaju s potrebom za dodatnom komunikacijom s roditeljima kako bi se njihove takve aktivnosti minimizirale i usmjerile na primjenu prihvatljivih strategija za uključivanje u pisanje domaće zadaće svoje djece. Načini na koje učitelji komuniciraju s roditeljima o ovom problemu prikazani su u Tablici 1. Oko dvije trećine sudionika navodi da s roditeljima o tome razgovaraju tijekom individualnih razgovora prilikom čega ih neki učitelji suoče s konkretnim primjerima zadataka gdje su uočili taj problem te oko jedne trećine njih to čini pisanim putem u bilježnicama ili e-dnevniku. Upravo pisanu komunikaciju s roditeljima o očekivanjima vezanim uz domaću zadaću sugeriraju Walker i suradnici (2004). Uz to, učitelji u manjoj mjeri roditeljima daju savjete kako da se primjereno uključuju u pisanje domaće zadaće svoje djece. Kiewra i suradnici (2009) naglašavaju važnost komunikacije između učitelja i roditelja o načinu uključivanja u pisanje domaće zadaće. Jedna od sudionica navela je konkretan primjer upućivanja detaljnih uputa roditeljima učenika kod kojih je izražen ovaj problem:

„Rekla sam im da razumijem njihovu želju da pomognu djetetu i da je to svakako poželjno da budu djeci podrška, ali ne podrška koja šalje poruku: ‚Ti to nisi sposoban napraviti sam.‘, već u kojoj roditelj šalje poruku: ‚Da, možeš to napraviti sam“ (S/11).

Ovakav pristup u komunikaciji s roditeljima zasigurno može doprinijeti njihovom boljem razumijevanju ovoga problema. Sudionica koja je navela ovaj primjer razgovora polazi od razumijevanja uloge roditelja i njihove potrebe za pomaganjem svojoj djeci. No, jasno razlučuje poželjne od ovog nepoželjnog oblika uključivanja u pisanje domaće zadaće.

Tablica 1. Komunikacija s roditeljima

Aktivnosti	Broj učitelja
Individualni razgovori	12
Bilješke u bilježnicama ili e-dnevniku	6
Upućivanje savjeta	4
Roditeljski sastanci	3

Dodatno, učitelji upućuju roditelje na ovaj problem i na roditeljskim sastancima. Roditeljski sastanci prilika su za provedbu radionica ili predavanja koja bi roditeljima ponudila konkretne savjete kako se primjereno uključivati u pisanje domaće zadaće svoje djece, a da pritom ne ugrožavaju njihovu mogućnost za osobnim napretkom. Komunikacija o ovom problemu kod manje od polovine sudionika ima pozitivan učinak u smislu prestanka roditeljske neprimjerene uključenosti u pisanje domaće zadaće dok ostali učitelji samo djelomično ili uopće ne uočavaju pozitivne učinke razgovora s roditeljima. Štoviše, petina je učitelja istaknula da roditelji imaju loše reakcije tijekom razgovora u kojima učitelji ukazuju na ovaj problem. Upravo zbog takvih mogućih neugodnih situacija vrlo je važno oprezno pristupiti ovom problemu te s razumijevanjem pristupiti roditeljima prije prijedloga kako da to promijene.

Nadalje, razvidno je da se roditelji uključuju u konkretno rješavanje različitih vrsta zadataka pa čak i onda kada su svjesni da će to biti vrlo primjetno kao što je pisanje vlastitim rukopisom. Za pretpostaviti je da su roditelji koji se odlučuju na ovakve intervencije u pisanje domaće zadaće izrazito motivirani za rješavanje zadataka svoje djece. Učitelji koji su sudjelovali u ovome istraživanju pretpostavljaju brojne razloge roditeljskog neprimjerenog uključivanja u pisanje domaće zadaće koji su navedeni u Tablici 2. Više od polovine učitelja pretpostavlja da je razlog neprimjerene uključenosti nedostatak vremena ili strpljenja za dječje samostalno pisanje domaće zadaće. Svjedoci smo vremena u kojem je tempo života vrlo ubrzan što potencijalno doprinosi manjku vremena koje roditelji imaju na raspolaganju za druženje sa svojom djecom pa tako i izvršavanje školskih obveza. Jedan od mogućih učinaka na smanjenje neprimjerenog uključivanja u pisanje domaće zadaće mogao bi biti produženi boravak u školi. Tako učenici dobivaju stručnu podršku prilikom rješavanja zadataka bez dodatnih neprimjerenih ponuda gotovih rješenja. Tada bi učenici dobivali primjerenu podršku, a roditelji imali više vremena za slobodne aktivnosti i obiteljska druženja sa svojom djecom. Ipak, to je još jedan od aspekata koji je potrebno spoznati daljim znanstvenim istraživanjima. Uz to, većina učitelja pretpostavlja da razlog neprimjerenog uključivanja roditelja vide u želji da njihovo dijete postiže bolji školski uspjeh za što jedan od sudionika navodi da je razlog tome što roditelji „često percipiraju više ocjene kao indikator uspješnijeg roditeljstva“ (S/1). Slično se pokazalo u ranijem istraživanju u kojem su roditelji sami naveli da ih lošije ocjene potiču na neprimjeren angažman u pisanju domaćih zadaća misleći da će time poboljšati uspjeh svoje djece (Pahić i sur., 2010). Učitelji u manjoj mjeri smatraju da su razlozi tome prezaštitnički stav prema djeci i popustljiv odgoj u kojem djeca mogu manipulirati aktivnošću roditelja sukladno svojim željama. Bolji školski uspjeh i prezaštitnički stav kao motivatori roditelja za neprimjerenu uključenost u pisanje domaće zadaće potencijalno su odraz fenomena *helikopter roditeljstva* koji obilježava visok angažman i upravljanje roditelja svim aspektima djetetova života (Luebbe i sur., 2018). Također, učitelj kao još jedan od razloga navodi roditeljsko podcjenjivanje sposobnosti vlastitog djeteta. Slično je pokazalo i istraživanje koje su proveli Dettmers i suradnici (2019) ukazujući na to da roditelji sumnjaju u sposobnost uspješnosti vlastitog djeteta u rješavanju zadataka za domaću zadaću. Iako ovim istraživanjem nisu istraživani motivi roditelja iz njihove perspektive, mišljenja učitelja o razlozima roditeljskog neprimjerenog uključivanja u pisanje domaće zadaće mogla bi se tumačiti prema *Modelu procesa uključivanja roditelja* u obrazovanje svoje djece (Hoover-Dempsey i sur., 2005). Prema navedenom modelu, rezultati ovog istraživanja ukazuju na to da učitelji u najvećoj mjeri razloge neprimjerene uključenosti roditelja u pisanje domaće zadaće pretpostavljaju u okviru roditeljskog viđenja vlastite uloge te osjećaja učinkovitosti kako bi pomogli svome djetetu postizati školski uspjeh.

Uz to, jedna je od učiteljica istaknula da je problem roditeljske neprimjerene uključenosti u pisanje domaće zadaće u njezinom razredu potenciran nakon završetka nastave na daljinu u kojem je očekivala značajno veći angažman roditelja i pružanje pomoći s obzirom na iznenadnu situaciju u kojoj se našao odgojno-obrazovni sustav pogođen pandemijom virusa COVID-19. Moguće je da su roditelji tadašnji dodatni potrebni angažman sada preusmjerili na neprimjerenu uključenost u pisanje domaće zadaće smatrajući to opravdanim i potrebnim tim više jer su svjesni nedostataka nastave na daljinu uz potrebu boljeg uvida u djetetov napredak.

Tablica 2. Razlozi neprimjerene uključenosti

Razlog	Broj učitelja
Ubrzavanje pisanja domaće zadaće	9
Bolji školski uspjeh	8
Popustljiv odgoj	2
Prezaštitnički stav	2
Podcjenjivanje sposobnosti djeteta	1
Posljedica nastave na daljinu	1

Osim komunikacije s roditeljima, o njihovoj neprimjerenoj uključenosti u pisanje domaće zadaće, vrlo je važna i komunikacija s učenicima koji su u središtu ovoga problema jer upravo njihovom napretku najviše nedaća može donijeti roditeljski neprimjereni angažman. Svi sudionici naveli su da razgovaraju s učenicima o tome pri čemu im ukazuju na važnost samostalnog rješavanja zadataka. Samo jedan od sudionika istaknuo je pisanje bilješke u bilježnicu što se može protumačiti i kao komunikacija koja je ujedno usmjerena prema roditeljima i učeniku, a na tragu je pisane komunikacije upućene roditeljima koju predlažu Walker i suradnici (2004). Ipak, unatoč komunikaciji s učenicima, većina učitelja uočava samo djelomičan ili nikakav pozitivan učinak nakon obavljenog razgovora ili drugog oblika ukazivanja učenicima na ovaj problem. U tome se može uočiti dodatna važnost primjerene komunikacije s roditeljima o ovom problemu jer učenici dobi do 10 godina ne mogu u potpunosti samostalno odlučivati o roditeljskom neprimjerenom uključivanju u pisanje njihove domaće zadaće. To je istaknuo i jedan od sudionika iskazavši da roditelji nude neprimjerenu pomoć sumnjajući u sposobnosti svoje djece čak i onda kada dijete nije zatražilo bilo kakvu pomoć.

Neprimjereno uključivanje roditelja u pisanje domaće zadaće svoje djece, prema odgovorima više od polovine sudionika, reflektira se na rad i školski uspjeh učenika. Učitelji koji su sudjelovali u ovome istraživanju navode vrlo širok spektar pokazatelja da je tome tako (Tablica 3.). Ipak,

najčešće su naveli da to pridonosi lošijim radnim navikama u vidu ulaganja manje truda pri radu, nesigurnosti učenika u svoje znanje i sposobnosti, slabijem općem školskom uspjehu, nesnalaženju u situacijama rješavanja pojedinog zadatka te nesamostalnosti. Važno je dodati da je ovo istraživanje pokazalo da učitelji uočavaju potrebu učenika, kojima su roditelji neprimjereno uključeni u pisanje domaće zadaće, za stalnim dobivanjem dodatne motivacije, oslonca u vidu očekivanja detaljnijih uputa što i kako trebaju napraviti bez promišljanja o tome baš onako kako im to roditelji pružaju kod kuće te oslanjanja na rad drugih. Dodatno navode da je to jako primjetno u skupnom radu. Slično ovim rezultatima, Patall i suradnici (2008) ističu da su upravo učenička očekivanja točnih odgovora i potreba za dodatnom motivacijom samo neke od negativnih posljedica koje neprimjerena uključenost roditelja u pisanje domaće zadaće može imati za učenika.

Tablica 3. Pokazatelji neprimjerene uključenosti roditelja u školi

Pokazatelj	Broj učitelja
Lošije radne navike	3
Nesigurnost	3
Slabiji opći školski uspjeh	3
Nemogućnost rješavanja istog zadatka	3
Nesamostalnost	3
Negativna slika o sebi	2
Poteškoće u pristupanju rješavanja zadatka	2
Očekivanje detaljnijih uputa	2
Manja aktivnost u skupnom radu	2
Nerealna slika o sebi	1
Izostanak odgovornosti	1
Izostanak samokritičnosti	1
Nedostatak motivacije	1

Navedeni iskazi učitelja upućuju na mogućnost definiranja pojma neprimjerene uključenosti roditelja u pisanje domaće zadaće kao skup aktivnosti koje roditelji poduzimaju kako bi iz različitih razloga ponudili gotova rješenja za širok spektar zadataka koje su učenici dobili za domaću zadaću. Nadalje, ovo istraživanje doprinosi boljem razumijevanju i uvidu u praktični problem neprimjerene uključenosti roditelja u pisanje domaće zadaće s kojim su suočeni učitelji primarnog obrazovanja. Opis i objašnjenje ovog problema iznimno je važno kako bi se što kvalitetnije moglo pristupiti njegovu rješavanju. Doprinos rezultata ukazuje na potrebne edukacije roditelja o primjerenim i prihvatljivim načinima njihova uključivanja u pisanje domaće zadaće svoje djece kao i strategijama koje pritom mogu primjenjivati za što je potrebna i edukacija samih učitelja kako pristupiti radionicama i predavanjima za roditelje. Također, uputno je i da učitelji pri zadavanju domaće zadaće dodatno obrate pažnju na cilj s kojim ju zadaju te da pritom promišljaju o sposobnostima pojedinog učenika i sukladno tome diferenciraju zadatke koje zadaju učenicima za domaću zadaću. Nadalje, predstavljeni rezultati doprinose i u vidu poticaja za daljnja istraživanja koja mogu, na

većem uzorku sudionika, standardiziranim mjernim instrumentima utvrditi uzroke ovog nepoželjnog fenomena koji je aktualan problem u odgojno-obrazovnom sustavu, a posebice u prva četiri razreda obveznog osnovnoškolskog obrazovanja. Upravo to ostavlja mogućnost za daljnja istraživanja koja se mogu voditi ovim opisom i objašnjenjem ovog fenomena u kontekstu hrvatskog odgojno-obrazovnog sustava i društva.

Zaključak

Provedeno istraživanje pokazalo je, uvidom u stavove i iskustva učitelja o uključenosti roditelja u pisanje domaće zadaće koju smatraju neprimjerenom, kako pristupaju rješavanju tog problema, koje potencijalne razloge uočavaju te kako se to odražava na uspjeh i rad učenika u školi. Svi učitelji koji su sudjelovali u ovome istraživanju naveli su da rješavanje različitih vrsta zadataka umjesto učenika smatraju neprimjerenim. Najveći broj učitelja to primjećuje po tome što točno riješeni zadaci u domaćoj zadaći nisu odraz stvarnog znanja koje učenik pokazuje na nastavi. Učitelji na neprimjerenu uključenost u pisanje domaće zadaće većinom upućuju tijekom individualnih razgovora s roditeljima. Učinkovitost tih razgovora podijeljena je među sudionicima pri čemu ih dio smatra učinkovitima, a ostali ne. Uz to, učitelji imaju brojne pretpostavke o tome što roditelje potiče na neprimjerenu uključenost. Najčešće su naveli da ih smatraju potaknutim ubrzavanjem rješavanja domaće zadaće zbog nedostatka vremena ili strpljenja te željom za boljim uspjehom djeteta. Nadalje, osim komunikacije s roditeljima, rezultati ukazuju i na komunikaciju s učenicima o ovom problemu. Razgovor s učenicima većinom obavljaju usmenim putem i većina sudionika smatra ih neučinkovitim što upućuje na važnost komunikacije između škole i roditelja koja vodi k boljoj kvaliteti roditeljskog uključivanja u pisanje domaće zadaće. Rješavanje ovog problema izrazito je važno jer većina sudionika smatra da se neprimjerena uključenost roditelja u pisanje domaće zadaće negativno reflektira na učenikov rad i uspjeh u školi. Za istaknuti je da su kao negativne pokazatelje neprimjerene uključenosti uočili lošije radne navike, nesigurnost, slabiji opći školski uspjeh, nesamostalnost i dr. na što ukazuje i ranije istraživanje koje su proveli Patall i suradnici (2008).

Temeljem navedenih iskaza moguće je zaključiti da je komunikacija s roditeljima vrlo važna kako bi se pokušao riješiti problem roditeljske neprimjerene uključenosti u pisanje domaće zadaće. Ta bi se komunikacija, osim na individualnim razgovorima i roditeljskim sastancima, mogla ostvarivati i na dodatnim radionicama ili predavanjima namijenjenim edukaciji roditelja o prihvatljivim oblicima pomoći koju trebaju pružiti svojoj djeci prilikom pisanja domaće zadaće. Također, uputno je da učitelji posebno obrate pažnju na cilj zadavanja domaće zadaće te prema potrebi diferenciraju zadatke. Naposljetku, dobiveni rezultati potaknuli su brojna druga istraživačka pitanja o stvarnim motivima roditelja te ulozi helikopter roditeljstva i nastave na daljinu u njihovoj neprimjereoju uključenosti u pisanje domaće zadaće, a koja su ujedno i preporuka za daljnja istraživanja.

Literatura

Burđić, Dž., Nesimović, S., i Bogilović, A. (2017). Stavovi učitelja o ulozi i značaju domaće zadaće u nižim razredima razredne nastave. U A. Arnaut (ur.), *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Zenici XIV/XV*, (str. 387–403). Filozofski fakultet Univerziteta u Zenici.

- Cooper, H., Lindsay, J. J. i Nye, B. (2000). Homework in the home: How student, family, and parenting-style differences relate to the homework process. *Contemporary Educational Psychology*, 25(4), 464–487. doi:10.1006/ceps.1999.1036
- Cunha, J., Rosário, P., Macedo, L., Nunes, A. R., Fuentes, S., Pinto, R. i Suárez, N. (2015). Parents' conceptions of their homework involvement in elementary school. *Psicothema*, 27(2), 159–165. doi:10.7334/psicothema2014.210
- Deslandes, R. i Rousseau, N. (2007). Congruence between teachers' and parents' role construction and expectations about their involvement in homework. *International Journal about Parents in Education*, 1(0), 108–116.
- Dettmers, S., Yotyodying, S. i Jonkmann, K. (2019). Antecedents and outcomes of parental homework involvement: How do family-school partnerships affect parental homework involvement and student outcomes?. *Frontiers in Psychology*, 10, 1048. doi:10.3389/fpsyg.2019.01048
- Hoover-Dempsey, K. V., Battiato, A. C., Walker, J. M. T., Reed, R. P., DeJong, J. M. i Jones, K. P. (2001). Parental involvement in homework. *Educational Psychologist*, 36(3), 195–209. doi:10.1207/S15326985EP3603_5
- Hoover-Dempsey, K. V., Walker, J. M. T. i Sandler, H. M. (2005). Parents' motivations for involvement in their children's education. U E. N. Patrikakou, R. P. Weissberg, S. Redding i H. J. Walberg (ur.), *School-family partnerships for children's success*, 40–56. Teachers College Press.
- Jokić, B., Dedić, Z. R., Erceg, I., Košutić, I., Jagodić, G. K., Marušić, I., Bojić, J. M. i Šabić, J. (2018). *Obrazovanje kao cilj, želja i nada; Završno izvješće znanstvenoistraživačkog projekta Obrazovne aspiracije učenika u prijelaznim razdobljima hrvatskog osnovnoškolskog obrazovanja: priroda, odrednice i promjene (COBRAS)*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.
- Kiewra, K. A., Kauffman, D. F., Hart, K., Scoular, J., Brown, M. i Tyler, B. (2009). What parents, researchers and the popular press have to say about homework. *Scholarly Partnerships Education*, 4(1), 93–109.
- Kohn, A. (2006). *The homework myth: Why our kids get too much of a bad thing*. Cambridge: Da Capo Press.
- Kolak, A. (2006). Suradnja roditelja i škole. *Pedagogijska istraživanja*, 3(2), 123–138.
- Kukk, A., Rajalaane, R., Rei, M. L. i Piht, S. (2015). Parents opinions on homework in the II stage of primary school (Estonian example). *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 171, 134–144. doi:10.1016/j.sbspro.2015.01.099
- Luebbe, A. M., Mancini, K. J., Kiel, E. J., Spangler, B. R., Semlak, J. L. i Fussner, L. M. (2018). Dimensionality of helicopter parenting and relations to emotional, decision-making, and academic functioning in emerging adults. *Assessment*, 25(7), 841–857. doi:10.1177/1073191116665907

Miljević-Riđički, R., Pahić, T. i Vizek Vidović, V. (2011). Suradnja roditelja i škole u Hrvatskoj: sličnosti i razlike urbanih i ruralnih sredina. *Sociologija i prostor: časopis za istraživanje prostornoga i sociokulturnog razvoja*, 49(2 (190)), 165–184. doi:10.5673/sip.49.2.3

Mrkonjić, S. (2007). Domaća zadaća u odgojno obrazovnom radu. *Novi Muallim*, (29), 46-49.

Pahić, T., Miljević-Riđički, R. i Vizek Vidović, V. (2010). Uključenost roditelja u život škole: percepcija roditelja opće populacije i predstavnika roditelja u školskim tijelima. *Odgojne znanosti*, 12(2 (20)), 329–346.

Patall, E. A., Cooper, H. i Robinson, J. C. (2008). Parent involvement in homework: A research synthesis. *Review of Educational Research*, 78(4), 1039–1101. doi:10.3102/0034654308325185

Rosić, V. i Zloković, J. (2003). *Modeli suradnje obitelji i škole*. Đakovo: Tempo.

Sokol, S. (2005). Svrha domaćih zadaća u osnovnoj školi. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 51(13), 106–117.

Švraka, A. (2021). Roditeljska instrukcija i nadgledanje djece u učenju kod kuće. *Časopis za teoriju i praksu „Naša škola“*, 267(97), 5–12.

Tam, V. C. i Chan, R. M. (2009). Parental involvement in primary children's homework in Hong Kong. *School Community Journal*, 19(2), 81–100.

Tokić, R. (2020). Participativna uloga roditelja u aktivnostima škole. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 161(1-2), 105–122.

Vizek Vidović, V., Rijavec, M., Štetić, V. V. i Miljković, D. (2014). *Psihologija obrazovanja - drugo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje*. Zagreb: IEP.

Walker, J. M. T., Hoover-Dempsey, K. V., Whetsel, D. R. i Green, C. L. (2004). *Parental involvement in homework: A review of current research and its implications for teachers, after school program staff, and parent leaders*. Harvard Family Research Project; Harvard Graduate School of Education.

Wei, J., Pomerantz, E. M., Ng, F. F. Y., Yu, Y., Wang, M. i Wang, Q. (2019). Why does parents' involvement in youth's learning vary across elementary, middle, and high school?. *Contemporary Educational Psychology*, 56, 262–274. doi:10.1016/j.cedpsych.2018.12.007

**2nd International Scientific and Art Faculty of Teacher
Education University of Zagreb Conference**
*Contemporary Themes in Education – CTE2 - in memoriam prof.
emer. dr. sc. Milan Matijević, Zagreb, Croatia*

Inappropriate parents' involvement in homework - a challenge for primary school teachers

Abstract

Homework is present in education all over the world, although attitudes on the need of doing it are divided. Homework is a challenge for all stakeholders in the education system, and it is a kind of link between the school and the family whose successful cooperation is important for the student's progress. However, there are frequent misunderstandings due to different attitudes of parents and teachers about the way parents participate in homework, which poses a challenge to teachers in terms of solving this problem. Therefore, this research aims to gain an insight into teachers' attitudes and experiences about parents' involvement in homework that they consider inappropriate, how they approach solving this problem, what potential parental reasons they identify and how it affects students' success and work in school. Fourteen primary school teachers participated in the research. The semi-structured interview was conducted by telephone with the recording of responses that were coded. The results indicate that teachers consider inappropriate writing and solving assignments instead of students. They point to this problem to students and parents but later most respondents do not notice positive changes in the form of a significant reduction of inappropriate parental involvement in homework. As potential parental reasons for their inappropriate involvement in homework, teachers assume parental overwork and a fast-paced lifestyle, as well as the desire for a child's success. They state that students, whose parents do their homework instead of them, are less independent in individual and group work at school with a constant need for help and approval of activities. Following the results, it is advisable to educate parents about involvement in homework that will contribute to the students' progress and improve the cooperation between school and family. Also, teachers should pay additional attention to the goal of the homework and to differentiate its tasks if necessary. Finally, further research should be conducted on a larger sample to examine the factors influencing the parents' inappropriate involvement in homework.

Key words

cooperation; family; parents; school; students

Revizija #8

**Stvoreno 10 studenoga 2022 13:38:31 od Janko
Ažurirano 13 siječnja 2023 11:09:33 od Valentina Gućec**